

aan unies van gemeentelijke beschermingsbureaux en particuliere organisaties, 24 zijn particulier.

De z.g. „welfare schools” zijn grotendeels in handen van de staat. Een kwart van de Zweedse staatsuitgaven wordt gebruikt voor maatschappelijk werk en verzekeringen (M. NOËL, *Tijdschr. v. maatsch. werk*, No. 6, 1949).

E. SLUITER

INGEZONDEN

Ter bevordering van spoedige plaatsing van de stukken, behoudt de Redactie zich het recht voor, deze zo nodig te bekorten

DE BETEKENIS VAN HET TABAKSGBRUIK

Dat de schade door tabak aan het mensdom toegebracht, erg meevalt, lijkt mij zo zeker niet. In het populair wetenschappelijke tijdschrift *Wereld*, lees ik in het Decembern timer van 1946 (blz. 25):

„Een grote levensverzekeringsmaatschappij heeft cijfers verzameld over de bereikte leeftijden van 5000 verzekerden. Wanneer het sterftcijfer van niet-rokers op 100 wordt gesteld, stijgt het voor lichte rokers tot 107, terwijl het voor de categorie zware rokers plotseling omhoogspringt tot 126.

Bij een ander vergelijkend onderzoek bleek, dat het sterftcijfer onder rokers beneden de leeftijd van 50 jaar tweemaal zo groot was als van niet-rokers tot dezelfde leeftijdsgrens.”

Hoe sterk de verslaving aan tabak in het algemeen is, herinneren wij ons uit het laatste oorlogsjaar, toen ondanks het feit, dat velen stierven van honger, een groot gedeelte van het bouwland met tabak werd beplant! En hoeveel onkreukbare mannen werden toen omkoopbaar door hun begeerte naar tabak?

Veel eenvoudiger dan de ontwenning is de prophylaxis, aangezien roken geen natuurlijke behoefte is.

Een beproefde methode, die ik alle ouders aanraad, is de volgende. De vader belooft zijn nog niet rokende jonge zoon, telkens met Nieuwjaar, een extra beloning van b.v. tien gulden, indien hij dan plechtig kan verzekeren, dat hij het gehele jaar niet rookte. De behoefte om die tien gulden te verdienen, zal veel groter blijken dan de behoefte om met roken te beginnen.

De vader kan er van verzekerd zijn, dat een aan tabak verslaafde zoon hem op veel meer komt te staan dan tien gulden per jaar!

Noorden (Z.H.), 8 Mei 1949

B. P. VISSER

BEHANDELING VAN THROMBOSE EN EMBOLIE

Nog steeds verschijnen publicaties over de resultaten van toediening van dicumarol. Telkens wordt gewezen op de gevaren van dit geneesmiddel. Een totaal van 23 gevallen met dodelijke afloop wordt opgegeven 1).

HEKMAN vermeldt eveneens enkele gevallen van bloedingen door overdosering van dicumarol (*N.T.v.G.*, 93, blz. 1500, 1949). Het beperken van het aantal bepalingen van de prothrombintijd tot drie per week acht ik onjuist.

Ook vermeldt hij een geval van bloeding door heparine. Hij wijdt dit ten dele aan de hoge dosis van 100 mg om de vijf uur en ten dele aan de intramusculaire toediening. Wij zagen echter bij nog hogere dosering in vele gevallen van thrombose nooit een bloeding. In den regel geven wij 600 mg gedurende de eerste 24 uur; daarna 450 mg per 24 uur gedurende twee dagen. Het middel wordt echter steeds intraveneus gegeven. Ofschoon MALMÑÄS in het zuiderziekenhuis in Stockholm goede resultaten ziet met de intramusculaire toediening,

1) I. F. DUFF, W. [H. SHULL, Fatal hemorrhage in dicumarol poisoning. *J.A.M.A.* 139, 762, 1949.

raadt JORPES deze af 1). Wij zagen eenmaal een geringe bloeding uit de wond van een voor- en achterwandplastiek na een prophylactische toediening van 200 mg heparine in PITTKINS-menstruum op de tweede dag na de operatie. Deze bloeding kwam spontaan na enkele uren tot staan. Daar wij uit bepalingen van de stollingstijd de indruk kregen, dat het effect van de intramusculaire toediening gering is, hebben wij deze niet toegepast.

In het door HEKMAN beschreven geval ontstond een longembolie na een thrombophlebitis. In de Amerikaanse literatuur wordt dit onwaarschijnlijk geacht, tenzij er sprake is van een septische embolie door purulente verweking van de thrombus. Is dit het geval, dan behoeft er geen verhoogde neiging tot bloedstolling te zijn en kan behandeling met anticoagulantia spoedig bloeding veroorzaken. Een patiënte met septische longembolie werd door ons behandeld met heparine-dicumacyl en penicilline. Zij kreeg vermoedelijk longbloedingen, die werden toegeschreven aan de gelijktijdige werking der anticoagulantia (stollings-tijd 58 min, prothrombinetijd $3\frac{1}{2} \times$ normaal). De bloedingen kwamen tot staan na het geven van 120 mg vitamine K per os en het staken der anticoagulantia. Bij vermoeden van septische embolie zij men voorzichtig met de dosering van anticoagulantia en combineer men de toediening met penicilline.

De gunstige ervaringen in de Zwitserse literatuur over tromexan en pelentan doen verwachten, dat het nieuwe middel van de A. CH. F., het dicumacyl, dat chemisch verwand is aan de vorige, eveneens betere resultaten geeft. Onze ervaringen hiermede zijn nog te gering.

SHUTE 2) vermeldt opmerkelijk gunstige resultaten van vitamine E bij 22 gevallen van thrombose. Wij zagen één geval van thrombophlebitis genezen na toediening van hoge doses vitamine E. In gevallen van gevorderde thrombose zagen wij een duidelijk en snel resultaat.

Rotterdam, 12 Mei 1949

D. VAN VEEN

TIJDIGE HERKENNING VAN KWAADAARDIGE GROEI

Zowel professor EERLAND, als professor SUERMONDT stellen voor de leek over de beginsymptomen in te lichten en roepen hiervoor de hulp van de geneeskundige medewerkers van de lekenpers in.

Over de populair wetenschappelijke voorlichting van de leek kan veel pro en contra worden gezegd. Persoonlijk ben ik er tegen, maar in navolging van het buitenland zijn anderen van mening, dat de voorlichting van het krantenlezend publiek haar nut heeft.

Het blijkt nu dat twee bekende hoogleraren zich aan de zijde der voorstanders plaatsen. Dit is van belang, want nog kort geleden werd een medicus in Groningen, die populair wetenschappelijke artikeltjes schreef in een plaatselijk blad en die met zijn naam ondertekende, voor de afdelingsraad ter verantwoording geroepen.

Mijn vraag is nu, of het niet juister is, dat genoemde hoogleraren, wanneer zij nut zien in de bestrijding van carcinoom door populaire krantenberichten, de redactie van deze berichten zelf op zich nemen. Mij lijkt een artikel van hun hand in ieder geval nuttiger, dan van een willekeurige medicus, die voor een krant schrijft.

Het is niet uitgesloten dat een enkele patiënt met een beginnend carcinoom op deze wijze ontdekt wordt, maar hoeveel gevallen van carcinophobie zullen wij te verwerken krijgen?

Groningen, 11 Mei 1949

L. MEYLER

1) Persoonlijke mededelingen.

2) E. V. SHUTE, A. B. VOGELSANG, F. R. SKELTON and W. E. SHUTE, The influence of vitamin E on vascular disease. *Surg. Gynec. & Obst.* 86, 1, 1948.